

BANKA KREDİLERİ EĞİLİM ANKETİ

VERİ YÖNETİŞİMİ VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANKETLER VE ENDEKSLER MÜDÜRLÜĞÜ

2023 2. ÇEYREK

Yönetici Özeti

Bankaların 2023 yılının ikinci çeyreğine ilişkin değerlendirmeleri ile 2023 yılının üçüncü çeyreğine ilişkin beklentilerini içeren Banka Kredileri Eğilim Anketi sonuçları incelendiğinde⁽¹⁾,

2023 yılının ikinci çeyreğinde, bankaların genel olarak işletmelere kullandırdıkları kredilere uyguladıkları standartlardaki sıkılaşma yönlü seyrin güçlenerek devam ettiği görülmektedir. Alt kırımlar incelendiğinde, küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler, kısa vadeli krediler ve yabancı para cinsinden açılan kredilere uygulanan standartlarda sıkılaşma başlarken, diğer işletme kredi türlerine uygulanan standartlardaki sıkılaşma yönlü seyir güçlenerek devam etmiştir. 2023 yılının üçüncü çeyreği için bankaların beklentisi, genel olarak işletmelere verilen kredilere uygulanan standartlardaki sıkılaşmanın zayıflayarak devam edeceği yönündedir. Yılın ikinci çeyreğinde, konut, taşıt ve diğer bireysel kredi türlerine uygulanan standartlardaki sıkılaşmanın güçlenerek devam ettiği görülmektedir. 2023 yılının üçüncü çeyreği için beklenti, tüm bireysel kredi türlerine uygulanan standartlardaki sıkılaşma yönlü seyrin devam edeceği yönündedir.

Anket sonuçları kredi talebi açısından incelendiğinde, bir önceki çeyrekte görülen genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki artış, yılın ikinci çeyreğinde zayıflayarak devam etmiştir. Alt kırımlar incelendiğinde, küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler, kısa vadeli krediler ve Türk Lirası cinsinden açılan kredilere olan talepteki artış yönlü seyrin zayıfladığı, büyük işletmelere verilen krediler ve yabancı para cinsinden açılan kredilere olan talepteki azalış yönlü seyrin ise güçlendiği gözlenmektedir. Uzun vadeli kredilere olan talepte görülen artış ise yerini azalışa bırakmıştır. 2023 yılının üçüncü çeyreği için beklenti, genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki artış seyrinin güçlenerek devam edeceği yönündedir. Yılın ikinci çeyreğinde, konut ve taşıt kredi talebindeki artış yerini azalışa bırakmış olup, diğer bireysel kredi talebindeki azalış güçlenerek devam etmiştir. 2023 yılının üçüncü çeyreği için beklenti, konut kredilerine olan talebin temelde aynı kalacağı, taşıt kredilerine olan talepte görülen azalışın güçlenerek devam edeceği ve diğer bireysel kredi türlerine olan talepteki azalış seyrinin yerini artışa bırakacağı yönündedir.

Bankaların fon sağlama imkânlarının gelişimi incelendiğinde, 2023 yılının ikinci çeyreğinde yurt içi fonlama koşullarındaki sıkılaşma yönlü seyrin güçlenerek, yurt dışı fonlama koşullarındaki sıkılaşma yönlü seyrin ise zayıflayarak devam ettiği görülmektedir. 2023 yılının üçüncü çeyreği için beklenti, yurt içi fonlama koşullarında sıkılaşmanın devam edeceği, yurt dışı fonlama koşullarında ise gevşeme başlayacağı yönündedir.

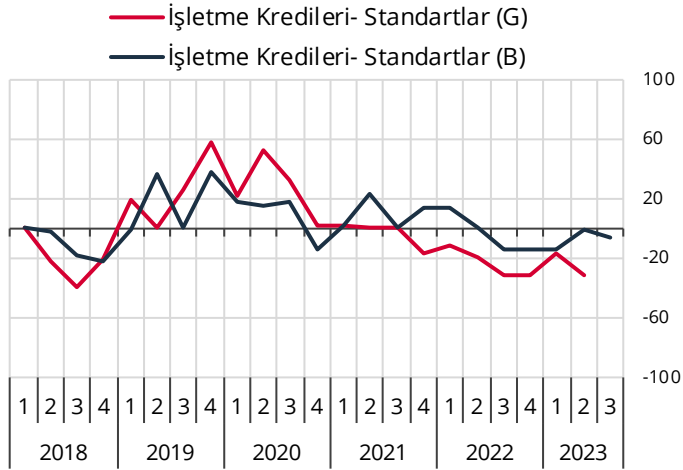
⁽¹⁾ 2023 yılının ikinci çeyrek dönemine ilişkin Banka Kredileri Eğilim Anketi, 12 – 23 Haziran 2023 tarihleri arasında uygulanmıştır.

I. Kredilere Uygulanan Standartlar

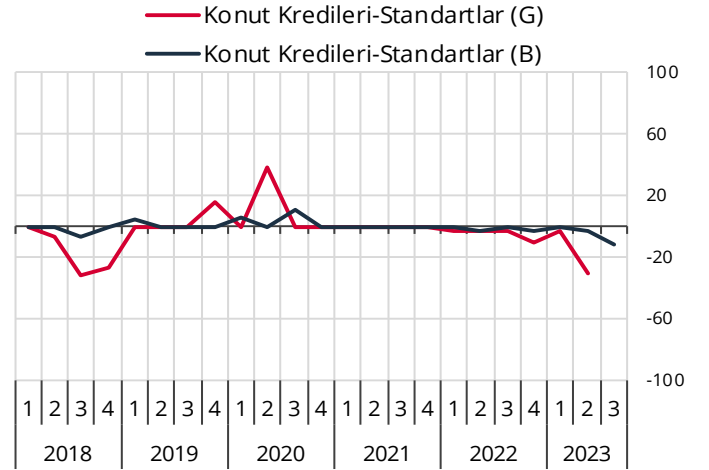
2023 yılının ikinci çeyreğinde, bankaların genel olarak işletmelere kullandırdıkları kredilere uyguladıkları standartlardaki sıkılaşma yönlü seyrin güçlenerek devam ettiği görülmektedir. Alt kırımlar incelendiğinde, küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler, kısa vadeli krediler ve yabancı para cinsinden açılan kredilere uygulanan standartlarda sıkılaşma başlarken, diğer işletme kredi türlerine uygulanan standartlardaki sıkılaşma yönlü seyrin güçlenerek devam etmiştir. Tüm faktörler standartları sıkılaştırıcı yönde etkilerken, genel ekonomik faaliyetlere ilişkin beklentiler standartları sıkılaştırıcı yönde etkileyen en önemli faktör olmuştur. 2023 yılının üçüncü çeyreği için bankaların beklentisi, genel olarak işletmelere verilen kredilere uygulanan standartlardaki sıkılaşmanın zayıflayarak devam edeceği yönündedir (Grafik 1).

Yılın ikinci çeyreğinde, konut, taşıt ve diğer bireysel kredi türlerine uygulanan standartlardaki sıkılaşmanın güçlenerek devam ettiği görülmektedir. Tüm bireysel kredi türlerinde fon maliyetleri/bilanço kısıtlamaları, rekabet baskısı ve risk algılaması standartları sıkılaştırıcı yönde etkilemiştir. 2023 yılının üçüncü çeyreği için beklenti, tüm bireysel kredi türlerine uygulanan standartlardaki sıkılaşma yönlü seyrin devam edeceği yönündedir (Grafik 2, Grafik 3 ve Grafik 4).

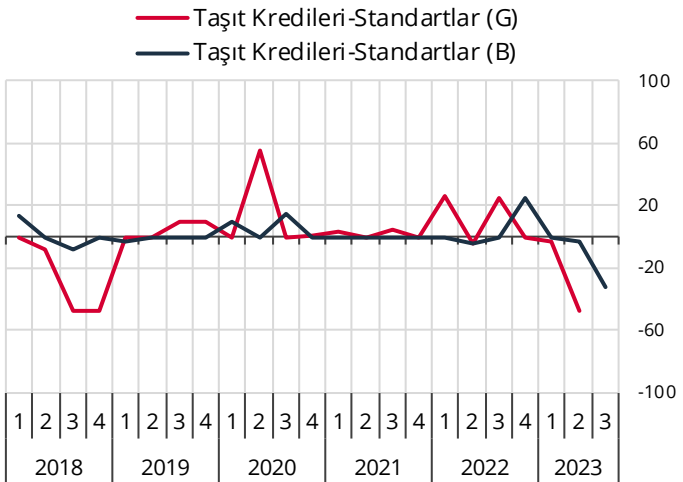
Grafik 1. İşletme Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

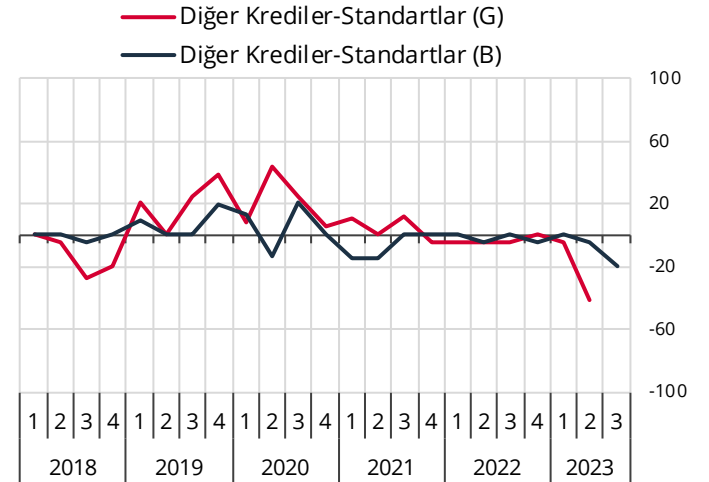
Grafik 2. Konut Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 3. Taşıt Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 4. Diğer Bireysel Krediler için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

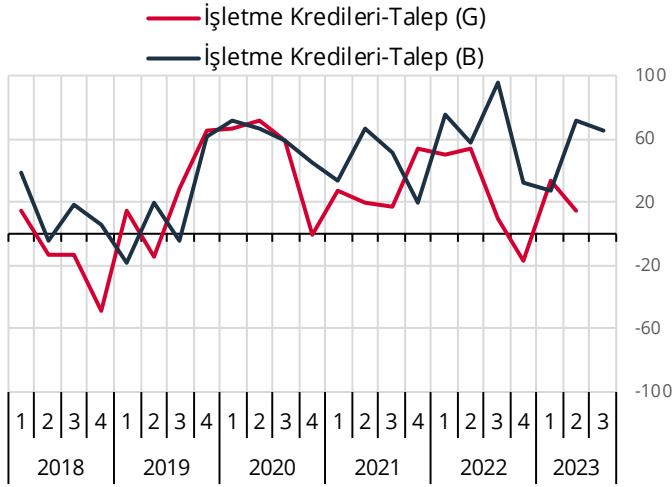
(*) "Gerçekleşme (G)" anılan dönemde standartlarda meydana gelen değişimi, "Beklenti (B)" ise ilgili dönem için bankalar tarafından beklenen değişimi ifade etmektedir. (>0; Gevşetme, <0; Sıkılaştırma)

II. Kredi Talepleri

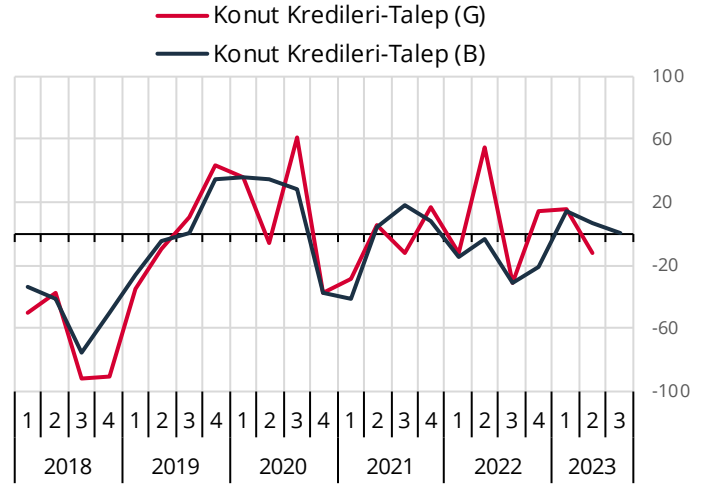
İşletmelerin banka kredilerine olan talebi incelendiğinde, bir önceki çeyrekte görülen genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki artış, yılın ikinci çeyreğinde zayıflayarak devam etmiştir. Alt kırılımlar incelendiğinde, küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler, kısa vadeli krediler ve Türk Lirası cinsinden açılan kredilere olan talepteki artış yönlü seyrin zayıfladığı, büyük işletmelere verilen krediler ve yabancı para cinsinden açılan kredilere olan talepteki azalış yönlü seyrin ise güçlendiği gözlenmektedir. Uzun vadeli kredilere olan talepte görülen artış ise yerini azalışa bırakmıştır. Krediler üzerindeki vergi ve benzeri yükler talebi azaltan en önemli faktör iken, stok artırımı ve işletme sermayesi talebi artırıcı yönde etkileyen en önemli faktör olmuştur. 2023 yılının üçüncü çeyreği için beklenti, genel olarak işletmelere verilen kredilere olan talepteki artış seyrinin güçlenerek devam edeceği yönündedir (Grafik 5).

Yılın ikinci çeyreğinde, konut ve taşıt kredi talebindeki artış yerini azalışa bırakmış olup, diğer bireysel kredi talebindeki azalış güçlenerek devam etmiştir. Konut kredilerinde finansman ihtiyaçları ve diğer finansman kaynakları talebi azaltıcı yönde etkileyen faktörler olurken, tüm faktörlerin talebi azaltıcı yönde etkilediği taşıt kredi türünde alternatif finansman kullanımı talebi azaltıcı yönde etkileyen en önemli faktör olmuştur. Diğer bireysel kredilerde ise diğer bankalardan sağlanan krediler talebi azaltıcı yönde etkileyen en önemli faktör olmuştur. 2023 yılının üçüncü çeyreği için beklenti, konut kredilerine olan talebin temelde aynı kalacağı, taşıt kredilerine olan talepte görülen azalışın güçlenerek devam edeceği ve diğer bireysel kredi türlerine olan talepteki azalış seyrinin yerini artışa bırakacağı yönündedir (Grafik 6, Grafik 7 ve Grafik 8).

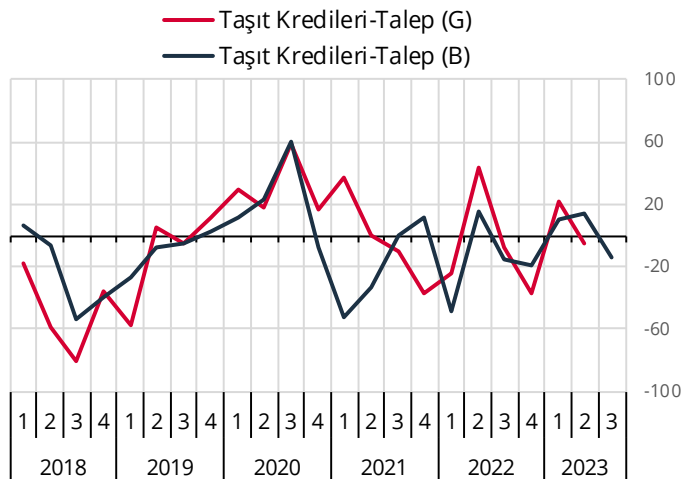
Grafik 5. İşletme Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

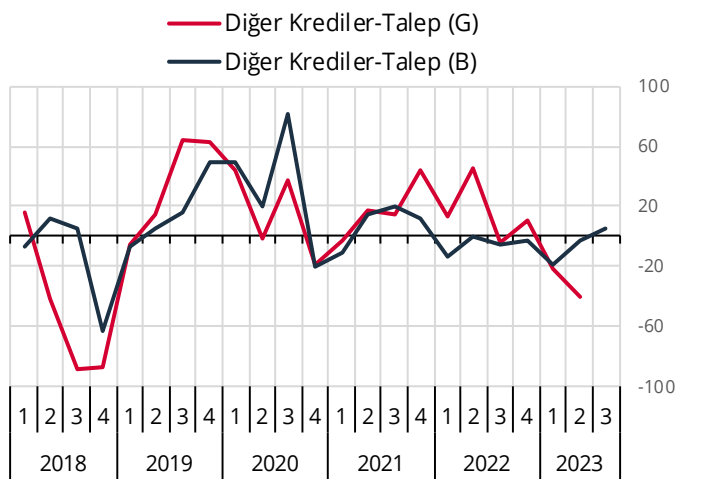
Grafik 6. Konut Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 7. Taşıt Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 8. Diğer Bireysel Krediler için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(*) "Gerçekleşme (G)" anılan dönemde kredi taleplerinde meydana gelen değişimi, "Beklenti (B)" ise ilgili dönem için bankalar tarafından beklenen değişimi ifade etmektedir. (>0; Artış, <0; Azalış)

III. Kredi Koşul ve Kuralları

İşletmelere kullandırılan kredilere uygulanan koşul ve kurallara bakıldığında, ortalama krediler ve daha riskli krediler üzerindeki kâr marjlarında bir önceki çeyrekte başlayan artışın devam ettiği gözlenmektedir. Diğer durum ve şartlara ilişkin koşul ve kurallardaki sıkılaşma seyrinin yılın ikinci çeyreğinde de devam ettiği görülmektedir.

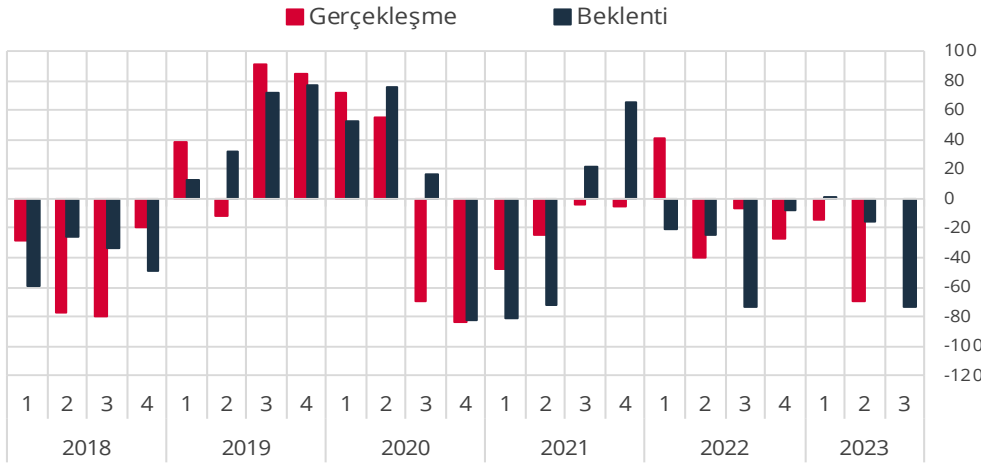
Bireysel kredilere uygulanan koşul ve kurallar incelendiğinde, konut kredilerinde görülen ortalama ve daha riskli krediler üzerindeki kâr marjındaki artışın güçlendiği gözlenmektedir. Taşıt kredilerinde ve diğer bireysel kredilerde de ortalama krediler ve daha riskli krediler üzerindeki kâr marjlarının artırılmaya başlandığı görülmektedir. Bütün bireysel kredi türlerinde, vadeye ilişkin koşul ve kurallardaki sıkılaşma eğiliminin devam ettiği görülürken, teminat ihtiyacına ilişkin koşul ve kurallar incelendiğinde sıkılaşma eğiliminin konut ve diğer bireysel kredi türlerinde devam ettiği, taşıt kredilerinde ise bir miktar gevşeme başladığı gözlenmektedir.

IV. Fonlama Koşulları

Bankaların fon sağlama imkânlarının gelişimi incelendiğinde, 2023 yılının ikinci çeyreğinde yurt içi fonlama koşullarındaki sıkılaşma yönlü seyrin güçlenerek, yurt dışı fonlama koşullarındaki sıkılaşma yönlü seyrin ise zayıflayarak devam ettiği görülmektedir. Yurt dışı fonlama maliyeti ve diğer koşul ve kurallar, yurt dışı fonlama koşullarını sıkılaştırıcı yönde etkilemeye devam etmiştir. 2023 yılının üçüncü çeyreği için beklenti, yurt içi fonlama koşullarında sıkılaşmanın devam edeceği, yurt dışı fonlama koşullarında ise gevşeme başlayacağı yönündedir (Grafik 9 ve Grafik 10).

Grafik 9. Yurt İçi Fonlama Koşullarında Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(>0; Gevşeme, <0; Sıkılaşma)

Grafik 10. Yurt Dışı Fonlama Koşullarında Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(>0; Gevşeme, <0; Sıkılaşma)

